

Predmet: Zvornik (Grujić Branko i dr.)

Veće za ratne zločine Okružni sud u Beogradu Republika Srbija

Broj predmeta: KV.5/05

Optužnica: KTRZ br. 17/04 od 12. avgusta 2005.

Glavni pretres: 08. i 09.05.2006.

Izveštaj: FHP, Nataša Kandić i advokat Dragoljub Todorović, punomoćnici žratva

Saslušanje svedoka K

Svedok **K** je bio potpredsednik Opštinskog odbora u Zvorniku, a jedno kratko vreme i član Glavnog odbora SDS-a. Bio je komandir stanice milicije u Zvorniku od avgusta 1991. do 16. 04. 1992. Tu funkciju je napustio 16. 04. kada više nije bio član SDS-a. To mesto komandira bilo je vezano za članstvo u Kriznom štabu.

Prema mišljenju svedoka, posle formiranja nacionalnih stranaka u BiH je došlo do totalne podvojenosti Bošnjaka i Srba. U proleće 1992. godine, pod pritiskom političara SUP je nekontrolisano delio oružje Srbima, prvo kroz davanje legalnih dozvola, zatim kroz naoružavanje preko rezervnog sastava JNA itd. Uglavnom je došlo do masovnog naoružavanja, pa čak i stvaranja rezervnih bataljona u selima koja su bila etnički čisto srpska. U selu Goduš kod Zvornika u oktobru 1991. godine osnovana je *Patriotska liga*, oružana formacija Muslimana.

Napad na Zvornik

Dana 6. 04.1992. održan je sastanak u hotelu *Jezero* u Malom Zvorniku. Tu su bili prisutni predsednik predratne opštine Zvornik Pašić, komandant predratne TO Zvornik Alija Kapidžić, Brano Grujić, Jovo Mijatović, kapetan Dragan Obrenović, svedok i još nekoliko njih. Pokušalo se da se dogovorom izbegne oružani sukob. Taj sastanak je održan nakon što se SUP podelio, pa su Srbi iz sastava SUP-a otišli u Karakaj, a Muslimani na čelu sa načelnikom Mustafićem ostali u prostorijama SUP-a u gradu. Posle dva dana održan je još jedan sastanak, takođe u hotelu *Jezero* u Malom Zvorniku. Tom sastanku su prisustvovali Arkan, Kapidžić, Pašić, Jovo Mijatović, Ivanović, Radić, Brano Grujić. Tu je Arkan išamarao srpske predstavnike, smenio Branka Grujića I postavio svedoka **K** za predsednika Kriznog štaba, dok muslimanske predstavnike nije dirao. Svedok kaže: „Doneta je odluka da se krene na Zvornik i tako je i urađeno. Mišlim da su ujutru, negde oko 4:00 sata, uglavnom Arkanove jedinice, potpomognute delom stanovništa, zauzele Zvornik.” U tom napadu učestvovala je i JNA. Ujutru, 8. 04. kada je izvršen napad na Zvornik oslobođeni su Legija, Repić, Žuća i još jedan njihov saradnik iz Beograda, koji su bili zarobljeni od strane Muslimana. Oni su oslobođeni nakon što je komandant TO Zvornika Marko Pavlović intervenisao preko Vojislava Jekića, koji je bio školski drug sa načelnikom muslimanskog dela SUP-a Osmanom Mustafićem.

Svedok navodi da je u *Alhosu* u jednoj sobi bivšeg magacina bio zatvor u koji su smeštani Muslimani koje je hapsila Arkanova jedinica. Jedan zatvor je bio u SUP-u, i po saznanju svedoka, tu su bila privedena dvojica Srba koji su pokušali da opljačkaju Investbanku.

Prva tačka optužnice: deportacija Muslimana iz Kozluka

Svedok je bio u Kozluku jedan dan nakon što je Zvornik zauzet od strane Srba. Naime, srpske vlasti u Zvorniku dobile su informaciju da je čitava grupa od pet-šest hiljada Muslimana krenula da se iseli iz

Kozluka prema Tuzli. Krenuli su svi, i žene, i deca i starci na kamionima, traktorima, zapregama. Njima su se pridružili Muslimani iz sela Gornji Šepak. Arkan je naredio da spreče to iseljavanje. Došli su u Kozluk i Brano Grujić, Mijatović, vladika tuzlanski Kačavenda, muftija Efendija Lugavić. To je, dakle, bilo 9. 04.1992.. Došlo je do razgovora sa građanima, sa predsednikom mesne zajednice Fadilom Banjanovićem, obećana im je pomoć u hrani i zdravstvenoj zaštiti, zajednička policija, pa je iseljavanje trenutno zaustavljeno. Svedok je svojim kolima povezo Fadila Banjanovića u Zvornik, gde se sastao sa Arkanovim prvim saradnikom Pejićem zvanim Peja koji se sa Fadilom, koji je bio uplašen, izljubio, ponašao se prema njemu kao brat, tražio je od Fadila da se Muslimani ne iseljavaju, obećavao pomoć, garantovao bezbednost itd. Fadil se vratio u Kozluk i Muslimani iz Kozluka se nisu iselili prema Tuzli.

Muslimani iz Kozluka nisu mogli da izlaze iz svog mesta, bili su otpušteni s posla: „Ja moram priznati ovde da vrlo brzo, kako je srpska strana zauzela kompletnu vlast u opštini Zvornik, da su Muslimani ostali bez posla.”

U periodu od 9. 04. do deportacije Muslimana iz Kozluka krajem juna, svedok je nekoliko puta išao u Kozluk, kontaktirao sa Fadilom Banjanovićem, uverio se da u Kozluku nema borbi, ali da se front nalazi samo četiri kilometra udaljen od Kozluka, da je uvek postojala potencijalna opasnost za Bošnjake. Svedok posebno napominje da su srpske izbeglice vršile pritisak na vlasti, prebacujući im da su oni morali da napuste svoje kuće i imanja pod pritiskom Muslimana, a da Muslimani na teritoriji Kozluka mirno žive.

U vezi sa deportacijom Muslimana iz Kozluka 26. 06. 1992. svedoku nije poznato da su inscenirani neki sukobi, ali je situacija u Kozluku bila nepovoljna, niko nije mogao Muslimanima garantovati bezbednost. Privremena vlada nije više mogla da izdvaja toliko policije i vojske da čuva Muslimane u Kozluku, da im garantuje bezbednost, pa je zato odlučila da ih iseli, a oni su bili zadovoljni tim rešenjem. Svedoku je poznato da su Muslimani iseljeni vozilima Drina-transa.

Svedoku nije poznato da li je iseljavanje Muslimana iz Kozluka bilo prinudno ili dobrovoljno, ali je njemu Fadil Banjanović rekao da oni nisu hteli da se ise. Svedok je naknadno čuo preko sredstava informisanja da su Muslimani iz Kozluka preko Subotice deportovani u Mađarsku. Svedok zna da su sve pokretne stvari Muslimana iz Kozluka koje su mogle da se opljačkaju, opljačkane, da su nestali traktori, kamioni, automobili, a da su nameštaj, pokućstvo i bela tehnika ostali u kući i da su ih koristile srpske izbeglice koje su se uselile u prazne kuće. Po mišljenju svedoka, u Zvornik je došlo 15.000 srpskih izbeglica iz Tuzle, Zenjice i Živinica i znatan deo tih izbeglica je smešten u muslimanske kuće u Kozluku.

Druga i treća tačka optužnice: ratni zločini u Čelopeku i na *Ekonomiji*

Nakon zauzimanja Kule grada Muslimani iz Diviča ostali su u okruženju srpskih snaga. Poslati su autobusima u pravcu Kladnja, ali tamo ih nisu primili. Vraćeni su u Zvornik, pa su žene i deca razdvojeni od muškaraca i muškarci su smešteni u Dom kulture u Čelopeku. On lično ne zna ko je to odlučio, ko ih je i kako transportovao, samo zna da je vrlo brzo po Zvorniku kružila priča da su Muslimani zatvoreni u Domu kulture u Čelopeku bili maltretirani, ranjavani, ubijani. Takođe mu je poznato da su taj zatvor čuvali rezervni policajci. Nikada nije otišao da vidi taj logor u Čelopeku. Sa optuženim Grujićem nije pričao o Čelopeku, ali precizira: “Bilo je priče da je bilo izživljavanja nad ljudima i da je bilo ubistva ljudi, ali detalje smo kasnije, faktički, saznali kada je počeo proces u Hagu, kada su svedoci počeli izlagati detalje.” Od tih svedoka je čuo da su iz Doma kulture u Čelopeku prebačeni u logor Batković za koji zna da je bio sabirni centar za nesrpsko stanovništvo i da su Muslimani iz tog logora upućivani na razmenu. Svedok zna za poljoprivredno dobro *Ekonomija*. Tamo je bio i video je neke ljude koji su radili u jednoj radnoj jedinici. Jednog čoveka je poznao, on se zove Jusuf. Na *Ekonomiji* je svedok bio početkom maja 1992. godine. Primetio je da neki ljudi hrane stoku dok su ih dva-tri policajca u uniformi rezervne policije čuvali. Primetio je petnaestak ljudi koji su radili na *Ekonomiji*. Svedok misli da su oni bili zarobljeni i da su na *Ekonomiji* zatvoreni. Poznavao je policajca Sredu Vukovića koji je bio na *Ekonomiji*. Na

Ekonomiji je bio samo jednom i video je da ima zatvorenih Bošnjaka i da ih čuva straža. Poznao je i Abdulaha Buljubašića zvanog Bubića. Njega je poznao ceo Zvornik. Svedok je čuo kako je ubijen, da je nabijen na kolac. O njegovoj sudbini je čuo tek 1993. godine. Svedok je lično mislio da je to muslimanska propaganda, ali mu je neko rekao kako je to izgleda ipak istina.

Fond za humanitarno pravo

Fond za humanitarno pravo